

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sunat6ria.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 63.

Brasiovu 28/16 Augustu

1869.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Unu echo dela adunarea generale din Siomcut'a!

De langa Somesiu.

Candu barbatiloru celoru mai devotati causei nationale li a succesu a infintia „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“, nu au cugetatu, ca ac6st'a institutiune preste optu ani dela infintiarea ei va fi singurul midiu locu de a se put6 adun6 si consult6 romanii din Austri'a despre modulu inaintarei literaturii si culturii romane si prin ac6sta a fericirii natiunii romane, — nu au potutu cuget6 ca prin reinviarea constitutionalismului de una parte si prin restituirea autonomiei besericesci de alta parte ni se deschise atunci prospectulu unei miscari mai libere intru desvoltarea poteriloru n6stre spre ajungerea scopului nostru, care e singuru si singuru numai fericirea patriei si a natiunii!

Si 6ca in decursu numai de optu ani unde amu ajunsu! Se-mi spuna cineva unde e astadi acelu locu — s6u in care altu locu — ne putem noi romanii — din Transilvania — consult6 si cointielege despre midiu locu inaintarei fericirii n6stre, decatu Asociatiunea transilvana? spuneti-mi unde se mai potu adun6 romanii din t6ta Austri'a c6 se se v6dia, se se imbraciosieze, se se animeze si se se indemne a lucr6 din t6te poterile pentru inaintarea in cultura? Unde si cum mai potu ei d6 semne de vi6tia, semnu ca mai existe aici una natiune romana numer6sa, care vre ca setraieasca c6 romanu? Eu unulu, nu sciu altu locu! Cine dara va put6 neg6 s6u trage la indoi6la, ca Asociatiunea transilvana este una institutiune sine qua non! una institutiune dela a carei existintia si prosperare depinde existintia si prosperarea natiunii in-sesi!?

De 6re ce inse existintia si prosperarea ori carei Asociatiunii depinde dela simpathia si zelulu cu care se sprijinesce de catra aceia, pentru cari s'a infintiatu, fia-mi ertatu, spre a arat6 cata simpathia si zelu se ar6ta astadi catra nunit'a Asociatiune din partea romaniloru, a descrie decurgerea adunarei generale din estu anu!

Ne aducemu bine aminte cu catu zelu, — ba chiaru inversiunare — s'au luptatu fratii nostri Chioreni, Maramuresieni, Selageni si Satumareni la adunarea gen. din Gherl'a c6 se midiu loc6sca a se tien6 adunarea gen. in 1869 la Siomcut'a. Ar' fi pututu cuget6 cineva atunci, ca zelulu acelu a cuprinsu singuru numai pre acei domni, cari se afl6 atunci la adunare si ca toti ceialalti locuitori din partile amintite ar' fi indiferenti si nu li ar' pas6 multu ori unde se se tien6 adunarea. A crede ac6st'a eramu cu atat'a mai indreptatiti, cu catu foile romanesci din Pest'a — chiaru acele ai caroru redactori mai bine cun6ceau simtiemintele fratiloru nostri din partile numite, n'au incetatu nici odata asi bate jocu de patriotismulu s6u semtiulu de nationalitate alu Chioreniloru etc. si ai present6 c6 pre unii, cari s'au lapedatu de mum'a loru!

Si ce se vedi! Inca nici intr'unu locu nu s'a primitu adunarea gen. cu atat'a simpathia, cu atat'a dragoste, cu atat'a splend6re, c6 in districtulu Cetatei-de-P6tra! La marginea districtulu de catra

Desiu, intre hotarele Ilandei si alu Mestecanului presiedintele Asociatiunii — presiedintele de senatu alu curiei r. din Pest'a L. B. Popp — care calat6ria in societatea mai multoru inteligenti romani din partile Ard6lului si anume a dd. Baritiu, Bologna, Dr. Ratiu, locot. Sandor, capit. Stejariu, Rusu etc., insociti de dn'a Ratiu si dsi6r'a de Dunc'a — f6 primitu de catra una deputatiune din districtu sub conducerea dlui Dragosiu, care salut6 pre presiedinte in numele locuitoriloru districtulu, -si exprima bucuria, ca suntu fericiti a primi adunarea gen. in midiu loculu loru, roganduse totudeodata a erta, d6ca cumva dupa primele loru puteri nu voru fi in stare a multumi asteptarile membriloru adunarei etc.

La care presiedintele in vorbe alese multiamindu oratorului si deputatiunii pentru primirea atatu de onorifica adause, ca se simte fericitu candu calca pre pamentulu aceluasi districtu, ai carui locuitori in seculii trecuti atatea dovedi au datu de virtute romana, cari cu atat'a bravura s'au sciutu lupt6 pentru apararea patriei, de si durere mai multu in folosulu altora! se tiene fericitu candu se vede primitu, cu atat'a am6re si on6re sciendu, ca ac6st'a on6re nu i se face c6 unui demnitaru de statu, ci c6 unui alesu alu natiunii; se tiene fericitu vedindu atat'a simpathia catra Asociatiunea, a carui presiedinte are on6re a fi, -si exprime dorirea, ca precum stramosii loru s'au luptatu pentru patria: asia ii se se lupte pentru inaintarea scopului Asociatiunii. In urma reflecta, ca pretensiunile membriloru Asociatiunii suntu f6rte modeste, ca vinu c6 frati la frati, vinu c6 se se consulte si conlucre pentru inaintarea fericirii natiunii romane, 6ra nu pentru a se ospet6 etc. — Dupa aceste se desfir6 unu banderiumu numerosu cu flamur'a nationale, (pre care 6r6 tiparitu numele presiedintelui) si porni catra Mesteacanu, celu d'antaiu satu in Chioaru, dupa ac6st'a numai decatu caret'a presiedintelui, in care se afl6 si G. Baritiu si cons. aul. Iacobi Bologna, 6ra dupa caret'a presiedintelui ceea a dlui Dr. Ratiu, in care afara de dn'a Ratiu se afl6 si dsi6r'a Dunc'a, si dupa ac6st'a mai multe alte carete plecara catra Siomcut'a. In satulu Mesteacanu se oprira banderiuulu, statura in locu t6te caretele, presiedintele se dede diosu din carete si de nou f6 bineventatu de catra preotulu localu in fruntea aloru mai multi locuitori din satu. De nou se pornira totu cortegiulu mai incolo, una pulbere mare se redic6 de multimea calaretiloru si a caretelor si departe anunciau venirea presiedintelui si a fratiloru ardeleni! In capulu orasiului Siomcut'a de nou statura in locu banderiuulu si t6te caretele, presiedintele se dete de nou diosu din careta si f6 salutat si bineventatu prin comitetulu arangiatoriu in numele locuitoriloru din Siomcut'a, — presiedintele multiam6 pentru primirea cea onorifica ce se face atatu lui catu si fratiloru veniti cu densulu din partile Ard6lului, — si -si exprim6 totudeodata bucuria cea mare ce o simte, ca a ajunsu din'a, in care p6te inbraciosi6 pre fratii chioreni! De aici pana la cas'a pretoriale (unde se facuse cortelu in locuintia capitanului supremu pentru presiedinte, catu si pentru socii lui de calatoria), spatiu scurtu, trec6 totu cortegiulu printr'o multime de poporu, care astept6 cu doru venirea 6spetiloru ardeleni. Din strata puna la p6rt'a casei pretoriale 6r6 facutu unu aleiu de frundiariu verde, sub p6rta si treptele t6te 6r6 infrumsetiate cu ramuri verdi. —

Presiedintele se retrage in odaile sale si indata se si insinu6 una deputatiune numer6sa de maghiari c6 se-si faca cortenirea. Presiedintele inse ei invit6 a fi cu rabdare pana ce se va scutur6 pravulu, de care toti ospetii erau plini, de nu se vedea de ce col6re le suntu vestimentele. La 6 6re f6 primita deputatiunea maghiara sub conducerea preotulu reformatu, care in numele maghiariloru locuitori in districtulu Chioarului salut6 pe presiedinte si pe intr6g'a adunare, desfasiur6 in vorbire lunga ce salutariu e scopulu Asociatiunii si ce norocu ca conducerea acestei Asociatiunii e concediuta unui barbatu moderatu, intieleptu etc. Presiedintele le multumi in vorbe frum6se pentru atentiunea, cu care se ar6ta fratii maghiari catra densulu si catra adunare, le observa c6 de presenti nu e nici moderatunici exageratu din cauza, c6 nu se mai cuprinde cu politica, ca nici scopulu Asociatiunii nu e politicu, si ca de si e destulu de cuprinsu cu chiamarea sa c6 judecatoriu, totusi a primitu si conducerea Asociatiunii dorindu a ajut6 dupa poteri la fericirea natiunii sale, care numai prin inaintarea in cultura o p6te ajunge.

Dupa ce s'ar fi prezentatu presiedintelui mai multi inteligenti atatu de statulu preotiescu catu si civilu, atatu in semnu de reverintia catu si de amicitia — esi presiedintele concomitatu de mai multi 6speti alesi si lu6 in vedere orasiulu — pre totu loculu salutari fratiesci, salutari de reverintia si amicitia! candu s'a reintorsu la cortelu seu cas'a pretoriale, 6r6 iluminata. — Mai multe transparente vesteau simpathia si bucuria fratiloru chioreni pentru presenti'a membriloru Asociatiunii*). —

Cartelu austro-ungaro-romanescu.

(Urmare.)

Noi scimu, ca senatulu Romaniei are de antai'a misiune de a fi pastratoriuulu si aparatoriuulu legiloru si institutiuniloru Romaniei si prin urmare si a celei mai sante din t6te: legea de a nu se vinde, de a nu se trad6 strainului, ce a nasuitu la usi'a natiunii romane. . . . Ac6sta lege s'a pastratu nestramutata in timpurile de restriste cele mai negre ale istoriei n6stre. . . . De astadi inainte numele dlui C. Bosianu va reman6 nedeslipitu de conventiunea austro-romana din 1865; si de cate ori pe calile si pe stratele n6stre vomu ved6 unu nenorocitu refugiatu, cadiendu sub greutatea f6reloru si teritu de gendarmi spre frontier'a austriaca, nici noi, nici urmasii nostri nu voru uit6 in binecumentarile loru pe ministrulu, care a lasatu Romaniei unu asemene frumosu odor.

La 1865, d. Cogalnic6nu, sub regimulu unui escesivu guvernulu personalu, sub dictatur'a asia dicundu perpetua a lui Alexandru Ioane I., candu Domnulu 6r6 totulu si ministrulu nimicu, arunc6 vin'a pe d. Costache Bosianu, carui trebuiea si atunci si acum se i cedeze in f6rte multe. Pe cine isi va descarc6 mani'a, pe cine va mai acus6 6re d. Cogalniceanu astadi, candu domnealui nu mai este simplu particulariu amblandu cu ipocrisia dupa reabilitare, ci ministru atotputinte, ministru, carele singuru face si desface t6te? Dictatur'a din 1865 va reveni, p6te, dara inca nu este. Pe cine va blastem6 d. Cogalniceanu, candu in urmarea unei n6ue conventiuni, ce se dice, ca e in ajunu de a se inchiaia chiaru de domnealui cu Austri'a, „vomu intelni pe t6te stratele si calile n6stre pe nenorocitiu romanu ardeleni si banatieni cadiendu sub greutatea

*) Pre unulu 6r6 de vedutu cu litere in coloru nationali: „Virtutea romana reinvia“. Pre altulu: „Bine ati venitu fii romani!“

féreloru si tariti de gendarmi spre frontier'a austriaca?"

Dice-si-va sie insusi atunci vorb'a scripturei: ale tale dintru ale tale? Blastema-se-va? Bate-se-va cu pumnii in peptu? Pune-si-va traist'a cu cenusia pe capu in semnu de jale? Nu credemu. Nu scimu. Si apoi ar' fi si prea tardiu! Fragedime pana a nu ucide!

Totu ce credemu e, ca conventiunea din 1865 este fatala. E „actulu celu mai antinationalu, pre care vreodata mana de ministru l'a scrisu; este actulu, care calca cea mai frumoasa virtute titlulu celu mai gloriosu alu stramosiloru nostri: vechi'a ospitalitate romana“.

Aceste suntu propriile cuvinte ale dlui Cogalniceanu.

Din momentulu ce acésta conventiune s'a scrisu, a fostu vai numai pentru romanii de preste Carpati, pe cari impregiurari politice séu particulare i a silitu a catá scapare in pamentulu liberu alu Romaniei. Pre ungurii vagabundi, refractori si desertori, pe nemti, pre evrei, supusi austriaci, nu i a durutu capulu.

Dupa d. Cogalniceanu, déca acésta conventiune ar' fi existatu in 1821, parintii nostri, refugiatu in Brasiovu si Cernauti, ar' fi fostu fara mila smulsi din locasiurile loru ospitaliere si cá vagabundi ar' fi fostu dati pe man'a janiceriloru si spahiloru lui Sultanu Mahmud. In 1848 ómenii revolutiunei din Bucuresci si din Iasi, refugiatu in Transilvani'a si Bucovin'a, ar' fi fostu fara crutiare inapoiati in primirea sbirilorn lui Duhamel, Lüders si Mih. Sturza. In 1860, ungurii ce treceau prin Romani'a, spre a merge in Itali'a, pentru a spori sirurile armatei lui Victoru Emanuelu, ar' fi fostu arestati pe drumurile nóstre si dati pe manile Austriei, cá vagabundi ai sei. In fine, la 1863 si 64, polonii, ungurii si italianii, refugiatu in Romani'a in urm'a caderei revolutiunei polone, ar' fi fostu respinsi la frontiera si cei prinsu tramisi, parte in inchisórele Austriei, parte in inchisórele Rusiei, de nu póte si la mórté.

Acest'a este caracterulu conventiunei din 1865. Si acum ca lu facuramu cunoscutu, credemu, ca opiniunea publica va fortiá pe guvernulu actualu nu numai de a nu o mai agravá cu nóue clase desastrose si umilitórie, dar' chiaru de a o resiliá dupa acum. — Cei ce voru fi vediendu pe d. Cogalniceanu ministru, aduca i aminte cuvintele dlui Cogalniceanu oposantulu din 1865, si precum dsa dicea dlui C. Bosianu, dicemu si noi dsale. S'a disu cu dreptu cuventu, ca la noi cá la nimene; ca la noi tóte se vedu, tóte se facu, tóte suntu cu putintia; inse totusi imaginatiunea nóstra nu ne conduce pana a crede, ca ar' fi cu putintia cá in an. 1869 alu libertatii lumei si in alu X-lea alu libertatii Romaniei, se se gasésca unu ministru romanu, unu ministru macaru quasi-constitutionalu, care se incheia unu actu internationalu si antinationalu, ce nici chiaru ministrii fanarioti, boieri séu regulamentari n'au cutezatu vreodata a'lu face si subserie!

Cestiunea este pré mare, pré nationala, pentru cá se ne poprimu aici. Conventiunea din 1865, vitiós'a din temeli'a ei, in principiulu ei, a fostu vitiós'a si in aplicatiune. N'a produsu decatu spini si polamida pentru Romani'a, trandafiri pentru Austri'a.

In numerulu viitoriu vomu reproduce partea analitica a conventiunei din 1865, din articulu „Epocei“, ce tóta lumea de pe locu l'a insusitu d. Cogalniceanu. D. Cogalniceanu erá in Bucuresci si n'a protestatu. Din acésta analiza, fórte exacta si nici decum exagerata, se va vedé, ca d. Cogalniceanu, candu vrea, nu se insiéla. Nu s'a insielatu. Apoi vomu publicá unu memoriu, ce lu supusesse guvernulu trecutu directorulu unui ministeriu. De acolo se va vedé, ca acestu pactu . . ., dupa o aplicatiune de cativa ani, a realizatu tóte sperantiele ce pune Austri'a in elu, spre deseversit'a, dauna si desonórea a romaniloru, prefacuti in gendarmii ei fara nici unu scrupulu, si in ghidi infami ai fratiloru loru! . . .

Crima ne mai audita!

Se va mai vedé, ca conventiuni de aceste, in starea politica unde ne aflamu noi, vis-à-vis de nisce puteri mari, pucinu amice nóue si dibace, nusuntu pentra noi. Pe acestu terenu totudéun'a vomu fi batuti.

Mai la urm'a urmeloru, acestu-feliu de conventiuni nu suntu pentru noi, chiaru si candu amu fi tari si egali in puteri, din dóue puncte de vedere juridice.

1. Pentru ratio personae; ca-ci nu putemu noi se tramitemu la o sigura pierdiare pe fratii nostri romani, fia ei ori de unde; acésta este unu ce monstruosu; este unu ce in contra naturei, si are

aerulu fratelui ce -si mananca fratele. Este adeverat'a crima de des-nationalitate.

2. Pentru ratio materiae; ca-ci de si in conventiune nu s'a disu, inse aplicatiunea s'a facutu si la crime si la delictete politice, deguisate sub masca vagabundagiului séu a refractariatulu. In viitoriu acésta aplicatiune cu atatu mai multu trebuie se incete, cu catu art. 30 din constitutiune, la ultimulu alineatu, progresece formalu: estradictiunea refugiatiloru politici.

Mai scii? Póte ca si acestu alineatu contribuesce multu la inmultirea inamiciloru, ce dorescu a vedé constitutiunea din 30 Iuniu sfasiata cu o óra mai curendu! Mirate-ai de n'o fi! Ingadui-voru romanii???

Vomu reveni intr'o di.

G. Misailu.“

(Va urmá.)

Pentru cá se scimu, cá ce pasi s'au facutu in caus'a scolaria inca la inceputulu stadiulu presentu din Naseudu, aflamu cu cale a publica urmatoriulu:

Protocolu

din 21 Octobre 1868

suseputu in conferinti'a convocata de rsm. d. vicariu Gregoriu Moisilu cu invitatiunea de sub a) „intru una cauza scolarie fórte momentósa in persónele domniloru:

1. Leontinu Luchi, vice-capitanu pensionatu.
  2. Florianu Porciu, vice-capitanu in activitate.
  3. Ioachimu Muresianu, presiedinte de sedria.
  4. Maximu Lica, asesoru de sedria.
  5. Ioane Florianu, proto-fiscalu.
  6. Demetriu Vaida, actuariu in pensiuene, si
  7. Nicolau Besianu, proto-notariu district.;
- apoi toti domnii profesori si invetiatori si anume:
8. Ioane Papiu, prof. si directoru prov. gimn.
  9. Leone Pavelia, profesoru gimnasialu.
  10. Maximu Popu, „ „
  11. Octaviu Baritiu, „ „
  12. Florianu Motiocu, „ „
  13. Teod. Dumbrava, „ „
  14. Nicolau Popu, „ „
  15. Ioane Martianu, „ „
  16. Cosma Anca, direct. si invetiatoriu normale.
  17. Ioane Secuiu, prof. de cantu la preparandia.
  18. Basiliu Petri, invetiatoriu preparandia.
  19. Andreiu Morariu, invetiatoriu normale.
  20. Teodoru Rotariu, „ „
  21. Iacobu Popu, „ „
  22. Isidoru Jitieni, adjunctu.

Adunanduse membrii de susu — cu exceptiunea celoru de sub numerulu curente 2, 3, 7, 8 si 21 — la ór'a 4 d. am. in sal'a bibliotecei scolarie. —

Rms. d. vicariu Gregoriu Moisilu deschidiendu siedinti'a descoperé conferinti'e obiectulu consultarei de astadi, dicundu: ca Ilustr. Sa. d. episcopu de Gherl'a Dr. Vancea, provocatu fiindu de comisiunea de 25 esmisa de diet'a din Pest'a in caus'a organizarei scóleloru poporali, spre a i numi barbatii de specialitate, cu cari numit'a comisiune ar' avé a se pune in cointielegere in ceea ce privesce asigurarea intereselor confesiunei nóstre gr. cat. la organizarea scóleloru poporali, — a aflu cu cale a desemná de unu atare individuu pentru districtulu Naseudulu pre d. prof. gimn. Octaviu Baritiu.

D. Baritiu semtindu momentositatea misiunei, cu carea fú onoratu, doresce a aflá in privinti'a acésta mai antaniu parerea intielegintei nationali fruntasie din Naseudu, si spre acestu scopu a stauritu pentru conchiamarea conferinti'e de astadi. — Deci rms. d. vicariu róga pre onoratii membri, cá se binevolésca asi descoperi parerea in acestu obiectu.

Conferinti'a facia cu unu obiectu atatu de momentosu, decide mai antaniu de tóte a se constitui formale sub presidiulu rms. d. vicariu Gregoriu Moisilu, alegundu-si doi notari ad hoc in persónele membriloru: Ioane Florianu si Basiliu Petri; face apoi a i se ceti scrisori'a Ilustr. Sale domnului episcopu Dr. Ioane Vancea indreptata nemidiulocitu domnului profesoriu Octaviu Baritiu, si ascultanduo cu cea mai incordata atentiune, dupa una consultare seriós'a si indelungata aduce in unanimitate urmatoriulu conclusu:

„Conferinti'a nu póte consimti cu procedur'a gresita a dietei din Pest'a, de a se informá in unu obiectu atatu de momentosu, precum e organizarea scóleloru poporali din patria, prin individi privati, denumiti de respectivele ordinariate, fia aceli individi ori si cine, pentru ca prin procedur'a acésta se vatama autonomi'a besericei nóstre gr. cat. recunoscuta prin legi positive, tocma pentru acésta nu póte consenti nici cu pasii ulteriori ali maritu-

lui ordinariatu gr. cat. din Gherl'a, prin cari procedur'a dietei pestane se aproba, ci are convingerea firma, ca organulu competente in privinti'a acésta e singuru numai sinodulu diecesanu, compusu si conchiamatu in sensulu vechiloru asiedimente ale besericei nóstre gr. cat. — Dreptu aceea conferinti'a de facia nici ca se semte competente a intrá in meritulu lucrului, ci decide a rogá pre rms. d. vicariu Gregoriu Moisilu pentru intrepunerea sa energica la Ilustr. Sa d. episcopu Dr. Ioane Vancea, cá considerandu momentositatea obiectulu din cestiune, precum si gravitatea timpului, in care traimu, se binevolésca a face fara amanare toti pasii de lipsa spre a se conchianá si ascultá in obiectulu acésta sinodulu diecesanu, oftatu de atatu timpu de toti binecredintiosii fili ali besericei nóstre gr. cat.

Conchiamarea sinodulu nu póte intempiná nici una dificultate, pentru ca nu se póte presupune: ca singuru numai beseric'a nóstra se fia condamnata la una stare esceptiunale umilitória, candu tóte besericele din patria, inclusive cea jidovésca, se aduna in faci'a nóstra in sínóde si -si cauta in modu legale de interesele loru confesionali si nationali.

Acést'a stare, continuanduse si mai departe, póte avé urmari fatali atatu pentru beseric'a gr. cat. catu si pentru a nóstra in gerere.

Nefiindu alte obiecte de pertractatu, protocolulu s'a cetitu, verificatu si scrisu. D. u. s.

Gregoriu Moisilu m/p. vicariu, Ioane Florianu m/p., Nicolau Popu m/p., Teodoru Dumbrava m/p., M. Lica m/p., I. Motiocu m/p., B. Petri m/p., Teodoru Rotariu m/p., Octaviu Baritiu m/p., Leone Pavelia m/p., Demetriu Vaida m/p., Maximu Popu m/p., I. Marcianu m/p., A. Morariu m/p., Ioane Secuiu m/p., Cosma Anca m/p., Iacobu Popu m/p., Isidoru Jitieni m/p., —

Naseudu 18 Aug. 1869.

Prea on. dle Redactoru!

Vinu a ve rogá se binevoiti a primí in colónele pretiuitulu diariu, ce redigeti, relatarea despre unu actu, ce pune o pata négra pre paginele din istori'a poporatiunei districtulu Naseudulu, si acést'a numai, de cumva nu se va fi aflu cineva, care se fi luat acésta sarcina neplacuta asupra-si, neplacuta pentru faptulu insusi. Cu placere scrie si relatéza ori cine fapte, cari facu onóre unui individuu cu atatu mai vertosu unei corporatiuni. Inse cu indignatiune trebuie se prinda ori cine pén'a in mana, cá se relateze unu faptu, ce face se te rusinezi, candu cauti indereptu numai cu cateva dile. Acelu faptu negru e alegerea de deputatu intempilata in 9 Augustu 1869.

Amu numitu acestu actu negru, nu pentru sene insusi, adica nu cá atare, ci pentru modulu cum s'a intemplatu. Nu me intristéza aceea, ca s'a alesu, nici voiu a cercá, ca s'a facutu bine séu reu, ca a trebuitu séu nu se se faca asia, ca-ci judecat'a e a venitoriului. Me intristéza, si trebuie se intristeze pre totu granitariulu bine semtitoriu disensiunea, ce se ivi pentru antai'a data intre poporatiunea acestui districtu. Multe s'au facutu la noi, cari nu au fostu in armonia cu pasii natiunei intregi. Amu fostu caracterisati cu dreptu ori nedreptu in o forma séu alt'a, amu fostu judecati mai aspru au mai usioru, dupa cum ne-a cunoscutu judecatoriulu mai multu au mai pucinu impregiurarile. Noi din partene amu fostu linistiti in consciintia, ca-ci ceea ce facusemu, o facusemu numai si numai cu cea mai buna intentiune. Ne mangaiamu, ca-ci vedeamu, ca totu ce se face bine au reu — ca-ci aceea inca nu potemu sci, déca amu facutu bine séu reu — se face in deplin'a armonia si intielegere. Asia amu facutu pana la adunarea dela Mercurea, asie dupa aceea pana amu ajunsu la actulu din 9 Augustu.

Candu ne aducemu aminte de tenacitatea, cu care sciura conservá mosii si parintii nostri armoni'a si intielegerea, candu cugetamu la cele intempilate acum dóue dieci de ani, cum si intre ce impregiurari au aratatu fii poporului acestui districtu atat'a taria si constantia si acésta in deplin'a armonia si in intielegere comuna, dar' cá se lasamu cele trecute, candu amu vediutu frantur'a séu parte a aceea a alegatoriloru, cari la 9 Augustu s'au despartitu, cu cata greutate se potura desface de fratii, cu cari stetera la olalta pana aici la bune si rele, candu amu vediutu cum stetera pana la órele dóuesprediece si nu se poteau decide a face antaiulu pasiu de desbinare, amu trebuitu se ceremu blastemulu lui Ddieu asupra aceluia, ce se incercá a face desbinare intre frati, care au sute de motive a stá umeru la umeru, ba potu dice, ca ei

de sene-si suntu resoluti a stá pana la ultim'a resulfare. Respunda inaintea lui Ddieu, inaintea ómeniloru, inaintea consciintiei proprie aceia, cari s'au dimisu pana la atat'a de semenara sementi'a desbinarei între fratii de unu sange, ce au acelesi aspiratiuni si acelesi interese. Dè densii séma despre umarile actului, ce e fruptulu usteneleloru sale; eu din parte-mi me voi margini a'lu describe asia, dupa cum s'a intemplat, lasandu, cá se-si faca fiacare judecat'a despre elu cum va vol.

In 24 Martiu a. c. inca se facú alegere, din care esira cá deputati Sigismundu Popu si Alexiu Hoszu. Celu d'antaiu capetá dóue voturi si fú si verificatu si cu atatea, si-si ocupá loculu in dieta. Alu doile capetá cu unulu mai pucinu si nu primi onórea a siedé alaturea cu colegulu seu. Din asta cauza se ordoná a dóu'a alegere pre 9 Augustu a. c. Fiindu timpulu acel'a timpulu, in care numai aceia nu au de lucru, cari nu dispunu nici de unu petecu de pamentu, se presentara pucini alegatori. Dupa ce se deschise sal'a gimnasiale si se asiediá acolo comisiunea culegatória de voturi, intrara alegatorii in laintru si voira se se dechiare o parte, ca remanu prelanga dechiariunea din 24 Martiu, alt'a, ca voru se aléga. Presiedintele i indrumá se ésa afara si acolo se se intieléga, déca au de intielesu, inainte se între numai, care voiesce a votá. Alegatorii esira afara, se consultara si apoi intrara pre rondu dupa cercuri. Dintre cati s'au presentatu pana la amédia 37 si anume alegatorii din cerculu Borgo-ului, Rocnei si din comunele St. Ioan'a si Nusifalau facare pre rondu a dechiaratu, ca nu voiesce se aléga, ci reuane prelanga dechiararea data in 24 Marte, doi insi si anume Bethlen Sándor si Széles Farkas votara pentru d. Ioachimu Muresianu. Ce intentiune avura acestia de dederá ambii voturile numitului domnu, eu pana astadi nu mi-o potu cugetá. Opiniunea celoru mai multi e, ca acest'a se facú la indemnulu unui domnu de ai nostri, care amblá in demanét'i'a de 9 Augustu cu contele Bethlen in preambulare, cu scopu, cá in casu, candu nu ar' votá altii se lu aduca in pusetiunea de a se stricá séu in o parte séu in alta. Ascuns'au cursa mie! . . . Diece insi se despartira de maioritate si votara pentru d. Samuile Porutiu. Multu timpu nu se potura decide, ce se faca. Mai bine de dóue óre se consultara si inca nu potura veni la unu pasiu decisivu. Pre faciele loru se potea cetí mustrearea consciintiei, ca se despartu de fratii sei. Presiedintele comisiunei ii provocá se vina se voteze, ei inse nu potura veni, ca inca nu erau decisí, ei disera, ca se voru duce la domni loru, adica la d. notariu districtuale Nicolau Besianu si la d. Ioane Florianu. Cu ambii se intalnira si reintorcunduse venira cu propusulu se aléga. Si ce le fura motivele? Au dóra, ca cugeta, ca acestu pasiu e salutariu pentru natiune? — Nu. Motivele loru fura, ca ei nu voru se supere pre imperatulu¹⁾, ca ei au procesu pentru nesce proprietati si déca voru perde, nu le voru dá Somesienii²⁾, ca Somesienii i au insielatu, ca in 24, dupace s'au dusu ei Somesienii s'au reintorsu si au alesu³⁾ si pentru aceea au castigatu procesulu cu sasii⁴⁾.

Sasii. Cine bagá acestea in urechile alegatoriloru cu certitudine nu sciú, atat'a se vede, ca suntu nesce apucaturi simple, inse totusi bune de a prinde in cursa pre nesce ómeni nevinovati si nesticati, si ai face se lucre in contra consciintiei proprie. Cumca acestea nu fura dela sene, e lucru afara de tóta indoiél'a, ca-ci in casulu contrariu nu alegeau ei pre d. Porutiu, care nu lu sciú nici de nume, ci alegeau chiaru pre d. Florianu, pre care lu sciú, in care au incredere si pre care l'au alesu la tóte ocasiunile.

Toti presupunu si póte nu se insiéla, ca auctorulu desbinarei se fia notariulu Besianu, a carui afinu stete in fruntea celoru, ce alese, ér' dupa ce votá densulu stete la usi'a salei si instrua pre fiacare cum se voteze. Unii voru a scí, ca si dlu Florianu -si are partea sa la acestu actu. Din parte-mi nu potu cugetá, cum se póta face densulu asia ceva, candu densulu fú acel'a, care publice spuse, ca nu subscrie dechiariunea din 24 Martie din cauza, ca nu suntu espresse categorice si directe fara nici o crutiare tóte dorerile nóstre, candu den-

1) Ergo cei ce au alesu au superatu pre imperatulu?

2) Prin urmare déca voru alege de locu voru castigá?

3) Ergo nu i dreptu, ca Zsiga s'a verificatu cu dóue voturi?

4) Asiadara d. Porutiu trebuie se le castige loru procesulu despre proprietati.

sulu e de parere, ca se se aduca inainte insusi cuventele din rescriptele prea inalte.

Credemu acest'a despre d. Besianu, care insusi marturisi, ca la densulu au fostu alegatorii si l'au intrebatu si densulu le-a respunsu, ca „de nu voru alege potu perde totu, ér' de voru alege, potu castigá totu⁵⁾. Votarea fú curiósa, unii spusera espresse, ca nu sciú numele candidatului, altii disera, ca cum a votatu dlu Besianu, altii i schimosira numele etc. Dóue voturi numai cadiura dupa scrutiniu. Dupa amédia mai votara cinci cu ~~nu~~ si asia d. Porutiu capetá 8 voturi din 54.

Éca cum stamu noi, cari suntemu celu pucinu dupa nume si dupa origine, déca nu dupa simtimente, romani curati. De altmintrelea speramu, ca vomu mai reveni asupra acestei cestiuni. — x.

Damu ospitalitatea datorita celoru urmatóri'a:

„Dlui Redactoru alu „Gazetei Trans.“

Brasiovu 8/20 Aug. 1869.

Dle Redactoru!

Printr'unu respunsu provisoriu, ce, in trecatu amu fostu facutu diurn. „Traianu“, candu me aflamu in Fagarasiu, promiteamu a mai reveni asupra criticei sale indata ce voi da preste Nr. diuarului cu artic. criticu relativu la discursulu meu titlatu: „Principiulu unitatíei in istoria.“

Astadi avendu sub ochi acelu numeru si voindu a remané fidelu promisiunei mele, ei mai tramitu si alaturat'a epist., pe care, binevoiti, ve rogu, a o publica in pretiosulu dv. diurnalulu dimpreuna cu cea din Fagarasiu, pentru care ve va remané pré indatoratu celu ce cu onóre este alu dvóstre devotatu servu si sinceru amicu.

A. Vizanti.

Dlui Redactoru alu diurn. „Traianu“.

Fagarasiu 5/17 Aug. 1869.

Domnulu meu!

Abia sositu in acestu orasiu, afu dela unu amicu cumca dv. ati fi publicatu unu articulu; asia dicendu criticu; asupra discursului meu publicatu sub tit.: Principiulu unitatíei in istoria, in care ati fi gasitu mai multe erori atatu in privirea fondului catu si a forméi, mai cu séma in cea ce se tiene de limba.

Cum vedeti, impregiurarea de a fi asia dicendu, cu unu pitioru in trasur'a si altulu pe pragulu biroului postalulu, de unde scriu acum numai pucinu si acea de a nu avé sub ochi nrlu diurnalului dv. cu articolulu in cestiune, me punu in imposibilitate a ve face unu respunsu in forma, marginindu-me pentru astadi numai la cea ce concerne limb'a.

Diceti, ca eu asi fi scrisu studium in locu de studiosorum. Ve insielati; n'amu scrisu eu acest'a, ci dupa cum veti fi vediutu din corectiunile ce a unele exemplare, erórea provine dela tipariu. Me miru inca, cum dv., care pretindeti a fi asia de bunu latinistu, n'ati datu si preste cealalta eróre tipogr. si anume hunc in locu de hoc.

Mai departe dv., dupa cum mi se spune, ati fi mai aflatu nesce frase, in care acelasu cuventu s'ar repeta de mai multe ori. Eu nu credu un'a cá acest'a; dara déca in adeveru va fi asia: atunci cata se rogu pe colegulu dv. D. B. Petriceicu Hajdeu se fia bunu a impartu cu mine responsabilitatea unei asemenea cacofonii cá un'a ce, de sicuru, trebuie se fia vr'o reminiscencia, séu mai bine disu, vr'una restantia palida a binefacatórei influentie, ce au avutu asupra-mi corect'a vorbire si excelentele lectiuni, ce -mi dadea dlui, candu mi-a fostu profesor si invetiá pe studentu, cá nesmintitu se -si caute originea nationalitatíei la daci, ér' nu la colonistii romani adusi de Traianu (imp.) in Daci'a cucerita si exhausta viris.

Atat'a pentru astadi, cu alta ocaziune mai multisióre. Primiti, dle Red. etc. etc.

A. Vizanti.

Alta epistola catra „Traianu“.

Brasiovu 8 Aug. 1869.

Dle Redactoru!

Amu de principiu a nu discuta nici odata cu diuaristii, cari -si ascundu numele dupa perdeá. Cu tóte acestea fiinduca din Fagarasiu, — unde inca nu scieamu totu ce contine articolulu criticu (!!) din Nr. 40 alu diurnalului dv., nici déca elu e a-

5) Nu scimu, cum convine acest'a cu profeti'a dsale despre timpulu existentíei regimului actualu.

nonimu séu ba — v'amu tramisu unu micu respunsu cu promisiune de a ve face unu altulu in forma, de acea, impulsatu mai multu de sentim. oblig. ce -mi amu impusu singuru, de catu de acela de a perde timpulu cu refutarea unui articulu ce sémana mai bine unui pamfletu calumniatoriu de catu unui studiu criticu si inca filosoficu (?), vinu se-mi plinescu promisiunea de si astadi in contra vointíei mele. Dicu in contra vointíei, pentruca — v'o spunu verde — de scieamu dela inceputu contienutulu mentionatulu articulu nici mai respundeamu. Si in adeveru, ce voiti se respundu eu unui criticu, fia si anonimu, care fara se combata intru nimicu basea si fundamentulu sistemulu meu, fara cá macaru se dè probe, ca lu a intielesu, se pune si indruga la sire si frase presarate cu termini de locu urbani si cu citatiuni si invocari ale autoritatiloru filosofice cá alu de Shakespeare si Confuciu, cu tótele si cu totii potriviti, in casulu de facia, cá nuc'a 'n parete si acést'a, se intielege, numai si numai pentru a-si da. Dlui aeru de eruditulu si a face pe lectoriu, ostentitu si confundatu cu atatea citatiuni, se dica: „éta criticu“, „éta bunu filosofu!“ — cea ce in limb'a poporului insémna, ca nóptea tóte pisicele suntu sure.

Pe asemenea terenu, dlu meu, orice discutiune ar' fi inutile. Opuscululu meu are proprietatea de a nu fi icón'a cutarui séu cutarui filosofu; sistemulu espusu in elu nu e calcatu pe principiulu filosoficu alu vreunui individu determinatu si nici ca admite paternitatea cuiva. Ci elu e productulu unei meditatiuni proprie si libere de orice relatiuni mundane; cu alte cuvinte: „Principiulu unitatíei in istoria“ este indagatu de mine, nu cantandu'lu in carti séu la vreunu filosofu óre-care, ci pe cale rationala, pe calea cugetarei proprie si a reflexiunei in consciintia, cu plin'a libertate si cu cea mai pura desinteresare. Éca pentru ce in dedicatiunea mea amu disu, ca elu e productulu alu propriei mele cugetari, cá omu sub care se da relatiunea de spiritulu si corpulu = ex caeco ingenio —; ér' nu alu maiestriei nici alu sciintíei capatate in modu dogmaticu = non arte. — Pentruca, dlu meu, trebuie se sciti, ca cunóscerea sistemelor filosofice ale celorulalti nu e sciintia propria, care se obtiene numai prin cugetare in consciintia si unitate, ci o sciintia imprumutata dela altii, adica copiata, care cum vedeti, nu póte avé meritulu, nici valórea celei de antaia. Lucrulu la prim'a vedere nu i pré inteligibilu; dar' ce o se facu? . . . Presupunu, ca amu de a face cu unu filosofu si inca criticu, — prin urmare, qui vult capere capiat. —

Déca dara, d. art. anonimu s'ar fi pusu pe terenulu acest'a, atunci de sicuru nu mi-ar' fi atribuitu lucruri ce nu-mi apartienu si nu-mi au trecut macaru prin cugetu, nici ca -mi mai dicea, ca copiezu pe Vico séu pe cutare, dupa cum au obiceiul altii, cari, pentru a-si lungi articuli loru n'au lasatu in pace nici macaru acestu discursu alu meu*), pe care astadi lu critica cu — atat'a in-versinnare si nedreptate. Se vede, ca d. auctorulu alu precitatei critice e asia de bine versatu, — nu voi dice in sciintia filosofiei, cá se nu lu nedreptatíescu, ci in istoria filosofiei, in catu vede negru acolo unde e albu si viceversa, si se léga de Vico, candu eu nici m'amu ganditu la densulu. Éca in adeveru ce va se dica a se amestecá cineva acolo, unde nu i ferbe ól'a, chiaru si dupa siese luni de studiu alu unei mici brosiure de 30 de pagine. — Catu n'ar' fi fostu mai bine se taca! . . . Celu pucinu, atunci, avea avantagiulu prov. lat. si ta-cuisses philos. mansisses. —

Dara, pe langa tóte aceste, d. articulu anonimu nici macaru ca are respectu de opiniunea publica. Asia dsa, cu unu accentu mai multu decatulu arogantu, ei spune, ca eu asiú fi disu, ca „spatiulu este spatiu, si timpulu e timpu“. Pentrucá on. lectoriu se védia pana unde merge bun'a credintia a acestei d., reproducu aici urm. pas. de pe pag. 14 a discursului meu, pentrucá asia se póta judecá in cunoscintia de cauza:

„Timpulu si spatiulu suntu dóue conditiuni absolute si indispensabile, fara de care faptele nu potu existe de locu. Timpulu e acea sfera cu rotatiune continua, care se misca neincetatu si remane aceasiu, cu tóte ca dilele cá si noptile si anotimpurile trecu si se ducu pentru a reveni din nou; e acelu punctu care miscanduse neincetatu in

*) Intr'unu artic. alu diurn. „Traianu“ amu vediutu reproduce pasage intregi din brosiur'a mea fara a li se aratá originea. Lasu pe publicu a ghici numele celoru ce -si apropiezu lucrulu altuia. —

N. aut.

spatiu forméza o linia indefinita, fara cá se se mai schimbe vreodata; éta cum s'ar puté dá o idea aproximativa despre timp. Cea ce face si forméza timpulu e viéti'a, care trece necontenitu, suntu intemparile, care vinu, trecu si se duc, pentru a se reintórce érași fara se se opréscă in cale, intogmai cá si sfer'a mentionata, care, miscanduse neincetatu, aduce dile, nopti, anotimpuri si apoi alte dile, alte anotimpuri si asia mai departe pana la infínitu. Tóte aceste se resumu intr'unu singuru cuventu: succesivitate séu succesiune. Acésta este form'a timpului, care in durat'a sa e insasi form'a faptului, insasi form'a vietiei, care si ea nu e decatu o seria de fapte. Timpulu, cum vedeti, nu e o proprietate esentiala, care se ne spuna cea ce suntu lucrurile, ci numai o proprietate formală, care nu ne spune decatu cum suntu ele si ce felu traiescu; ér' noi scimu, ca ele suntu si traiescu numai schimbanduse, mutanduse, venindu, trecundu, intr'unu cuventu succedenduse.

„Venindu acum la spatiu putemu dice, ca asia dupa cum faptele dau nascere timpului, totu asia si corpurile creaza spatiulu, ca-ci asia dupa cum concepemu timpulu dupa faptele ce se succedu, asia concepemu si spatiulu dupa corpurile ce existu impreuna. Spatiulu e loculu, unde se realizaza faptulu, e planet'a, pe care o locuimu noi. Intr'unu momentu alu timpului si in fiacare punctu alu spatiului nu se póte efectúa decatu unu singuru faptu; pe candu in unulu si acelasu punctu alu spatiului se potu efectúa mii de intemplari si evenimente. Asia vedemu din istoria, ca mai totu in locurile, unde s'au facutu bataliele resb. II punic (langa Padu) s'au facutu si acele ale prim. imperiu si chiaru si acele din resb. Italiei, de mai daunadi. Acésta vine de acolo, ca caracterulu timpului e succesivitatea, ér' celu alu spatiului simultaneitatea.“

Judece acum ori cine intre asertiunea dlui anonimu si intre cele dise de mine relativu la timpulu si spatiu. Nu i asia, ca Mendacium non argumentum? . . .

Nu mai atingu acum si cealalte asersiuni si obiectiuni inventate de fecund'a imaginatiune a autorului de dupa perdea, fiinduca si acelea suntu totu de materialulu cestei de susu.

Catu pentru expresiunile: „natura bruta“, „fara stofa din natur'a si sciinti'a din studiu, „catedre care se aruncu in ventu“ si „se incredintieza copiilor“ etc. etc. Tóte aceste le lasu pe sém'a autorului, fiinduca ele probéza a fi icón'a unei nature intr'adeveru brute, ér' nu a unui omu delicatu si dotatu cu vr'o dosa de educatiune si delicatetia; cu alte cuvente: qualis homo, talis oratio, si e sciutu ca unoru asemenea individi li se respunde cu despretiu.

In fine si pentru a terminá, déca sum séu nu aptu a ocupá catedr'a ce amu ocupatu in an. scol. espiratu, acést'a o va dovedi concursulu ce se va efectúa in Septembrie. Si in privirea acésta potu asecurá pe d. articulistu anonimu, ca din momentulu ce se va presentá unu altulu mai bunu si-mi va probá superioritate, me voi intórce a casa lini-stitu si fara cea mai mica turburare, fiinduca de si sum orfanu si seracu, totusi nu voi fi eu acela, care se punu interesulu meu mai pre susu de interesele tieriei mele, insistandu a traí pe spinarea natiunei fara a i face nici unu servitiu.

Primiti, dle Redactoru, etc. etc.

A. Vizanti*).

*) Spre informare d. A. Vizanti fú tramisu de statulu Romaniei in urm'a concursului din 1864, a studiá literale la Madridu. Acolo pe langa studiála ce -si facu cu succesu (de dóue ori premiatu de univ. din Madridu) nu perdú ocaziunea nici timpulu pentru a ne face spaniolilor cunoscuti pe noi fratii lor dela Dunarea si Tis'a. „Reforma“, „Ensenansa“, „Iberia“ etc. din an. 1865, 66, 67 si 68 suntu pline cu corespondintie si articuli de fondu relativu la romani. — In urm'a staruinteloru sale, academi'a de Madridu facu unu studiu asupra limbéi romane cu ocaziunea tramitiei mai multoru carti din partea dlui V. A. Urechia si a d. Codru Dragosianu. In timpulu siederei sale d. Vizanti a compusu unu opu pentru spanioli: „Studii asupra originei Romanilor“; — unu „Compendiu alu istoriei Romanilor“, laudatu de tóta pres'a spaniola, portugeza si romana. — Dupa acést'a, d. Vizanti a fostu numitu membru alu academiéi Madridene, despre care s'a vorbitu

érași prin diurnale. Intorsu in anulu trecut in tiéra, fú numitu provisoriu la liceulu din Iasi si profesoru suplitoriu de istoria si literatur'a romana. — Cá atare publicá „Discursulu de inauguratune, care se ocupa cu cestiuni estetice“ si unu altu discursu, „Principiulu unitatiei in istoria. — Unu june literatu, plinu de tóte calitatile recerute, care merita a fi incuragiatu si ajutat in folosulu natiunei, pe care o iubese mai multu decatu viéti'a. — R.

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresci. „Romanulu“ scrie, ca Inaltimea Sa Domnulu, dupace in Dumineca in 10 Augustu a ascultat servitiulu divin, -si a luat diu'a buna dela famili'a imperiala. In aceasi di, la 1 óra dupa amédia, a placutu din Livadi'a, spre a se reintórce in Romania. Eri, Luni, la 5 óre si diumetate, dupa amédia, Inaltimea Sa a sositu la Sulina, unde s'a imbarcatu pe vaporulu romanu „Stefanu celu mare“. Mercuri va fi reintorsu in Bucuresci, dupa o absentia de 11 dile. —

— Despre scopulu calatoriei domnitorului Carolu, cercula prin diurnale mai multe versiuni: Unu telegramu din Constantinopole 20 Aug. descopere, ca intre diplomati'a de acolo s'ar vorbi, ca domnulu Romanilor s'a dusa la Livadi'a, cá petitoriu alu fiicei cearului Alexandru Maria Alexandrovna. —

„Osten“ inse scrie, ca visit'a acést'a ar' avé scopulu din partea Rusiei de a trage Romania in aliantia ruso-prusiana, fiinduca stá nedecisa? intre poterile occidentale si cele orientale. Si ar' fi unu midioculu, care ar' inlesni alaturarea Romaniei, candu Rusia s'ar dechiara, ca e gata a i dá Besarabi'a indereptu, si acestu punctu este de a se descurcá in Livadi'a, adaugundu, ca agentulu romanu Steege in Petersburg a pipaitu pulsulu princ. Gortschakoff in caus'a acést'a si a primitu órdienulu respunsu, ca acést'a e cauza de una natura, care numai deadreptulu intre cearulu Alexandru si principele Carolu se póte lamuri si ordiná. —

Madridu 17 Augustu. Diuariulu „Imparciale“ dice, ca o banda carlista, compusa de 500 fantasini si 50 cavaleri, a fostu atacata de trupe la Andilla, provinci'a Valenti'a, luandu-i tóte bagagele. —

Carlístii inca totu nu se retrasera, ci se incórda in mai multe locuri a-si lua positiuni tari, ér' Francia veghiaza la margini. —

— Imperatés'a Franciei dimpreuna cu fiulu seu se voru duce la serbatórea lui Napoleonu la Corsic'a pe 24 Augustu. —

Varietati.

— (Impartirea fundationala.) In 10 Aug. se impartira interesele din capitalulu fundationalu lasatu de maiorulu Eperjessi in Sebesiu, loculu fundatiunei, la patru veduve de patru confesiuni, in mesura egala; asia primi: Rebec'a Lange de conf. luterana, Elisabet'a Frank rom. cat., Maria Dregici gr. or. si Maria Aronu Ienciu rom. gr. cat. Asta se face cunoscutu in sensulu actului fundationalu. —

— In Bucuresci o ceta de lautari venita din muntii apuseni ai Transilvaniei cantá in gradin'a lui Hrasca. „Traianu“ scrie, ca dlu Hrasca ii adusesse, parca intradinsu, pentru ai compromite, fiinduca de alta lature erá invitata si orchestra nemtiésca, care in frunte cu renumitul d. Wiest de siliea ai umbri insemnatatea. Cu tóte aceste lautarii transilvani mai cu séma la „Doin'a pecurariului“ au atrasu aplauzele cele mai calduróse dela adeveratii romani. — „Adunarea Nationala“ relatéza, ca in gradin'a birtului Stavri se aduse la serata misica numita unгурésca. Óspetii protestara cu siueraturi si strigate: afara cu musica unгурésca! . . . Erá inse mare confusiune, candu dupa o diumetate de óra se dovedi, ca music'a pretinsa unгурésca, erá band'a romanésca dela Abrudu, candu acum nu se mai indoiescu de bun'a ei primire. Unu semnu alu timpului. —

— Totu „Ad. Nat.“ repórta, ca restauratiunea palatului de moneta este aprópe terminata, aratandu-si dorintia de a se incepe baterea monetei de argintu, care e atatu de reclamata de comerciulu romanu. —

— Dlu Andreiu Vizanti calatorindu in Transilvani'a si visitandu museulu dela Clusiu, vediu in sectiunea numismatica, pe care o numesce adevratu

tesauru de monumente, monete, medalie si alte obiecte mai pentru tóte natiunile si epocele. Intre acestea vediu dóue modalii de auru si de argintu turnate din timpulu lui Constantinu Basarabu Brancoveanu III., care cu batai'a dela Zernesci insuflá respectu. Acestea le descrie asia:

„Aceste medalii póta dat'a an. 1713 si au urmatori'a incriptiune: Constantinus Basaraba de Brancovano; acést'a in giurulu bustului seu, ér' pe rev.: Dei gratia Voivoda et Princeps Valachiae Trans-Alpinae; in centru Vulturulu ornatu la drépta de SORE, ér' la stang'a de LUNA.

Dar' cu multu mai interesante decatu aceste — celu pucinu dupa opiniunea mea — suntu nesce monete din an. 1772 si 1773, adica de pe candu patri'a nóstra devenise teatrulu lupteloru intre turci si Ecaterin'a de Rusi'a. Aceste monete batute cu caractere slavóne au incriptiunea urmatori'a:

Mon. Mold i Valach.

adica: Moneta Moldo-Valacha. Acést'a e pe margine, in midioculu (centru) inse e o coróna, sub care la drépt'a e asiediatu capulu de Zimbru (marea Moldova), ér' la stang'a Vulturului avendu de o parte SORELE, ér' de alt'a LUNA, marc'a Munteniei). Pe rev. se afla scrisu valórea monetei, d. ex. 2 para (3 copeice); séu 3 para etc.

Cum vedeti, dle Redactoru, aceste monete ne aréta, ca de si ele au fostu batute (turnate) sub administratiunea unui guvern strainu, si vrajmasiu cá unulu ce -si puse in gandu se ne cotropésca — totusi marc'a tieriei n'a fostu scirbita si dar' pana si rusii ne au fostu respectatu integritatea armeloru, voi se dicu a marcei Principatelor-Unite, (stilu diplom.) . . .“

Dlu Finali Lajos ingrigitoriulu museului ei mai aratá si o medalia alui Hori'a, care in giurulu corónei póta incriptiunea „Nos pro Caesare“; ér' pe reversu „Horia rex Daciae 1784.“ Ei mai arata si o medalia hunica cu incriptiunea lui Atil'a. Dlu Vizanti alude, ca acésta medalia póte va fi fabricata pentru perpetuarea vestitei batalii din campii Catalaunici, unde fú Atil'a batutu definitivu sub ducele romanu Aeti. Se concede inse gloriarea cu elu numai se nu detrage altora. —

Novissimu. In 22 Aug. adunarea numerósa de poporu in Pest'a, desapróba regimulu si deregatoriile orasiane din caus'a stramtórei pentru locuítie. Lucratorii vreau se faca o reuniune latit'a preste tóta tier'a; ceru dreptu de votu si libertatea de adunari. —

In 25 Aug. se tienú revista preste despartimentele de honvedi. Maiestatea Sa -si aréta catra archid. Iosifu inalt'a multumire pentru progresele vedute in smotru séu exercitia. —

Alta scrisóre de mana catra ministrulu de resbelu br. Kuhn lu insarcinéza pe acést'a, cá se desfiintieze cele dóue regimente croate numite Varasine si compani'a 11 si 12 din regimentulu de granitia Sluin si se se provincializeze cá si comunitatile Zengg si Sissek. Prin unmare cu tóta pretensiunea si apromisiunea lui Beust, ca cestiunea teritoriului granitiei militare se va pertractá si cu senatulu imperialu, maghiariloru le-a succesu a provincialisá si graniti'a militaria cu incetulu. —

Diurnalele germane se plangu, ca cestiunea teritoriale s'a sacrificatu si nemtii cislaitani numai potu face pretensiuni nici la granitia militaria, ér' cele maghiare -si batu jocu de nemti, ca vreau se se intinda la proprietatea corónei unгурesci. —

Diferinti'a intre Bismark si Beust, din caus'a unoru depesie din cartea rosia, si expresiunile lui Beust in delegatiune, ca Bismark n'a acceptatu man'a calda imbiata de Beust, a ajunsu obiectu comentatu si reflectatu in tóta diurnalistic'a européna.

Caus'a frontariei cu Romania inca totu e enigmatica, dupa cum vomu vedé. —

CURSURILE

la bursa in 27 Aug. 1869 sta asia:

Galbini imperatésci	—	—	5 fl. 87	cr. v. a.
Augsburg	—	—	120 „ 25	„ „
London	—	—	122 „ 50	„ „
Imprumutul nationalu	—	—	61 „ 75	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	70 „ 60	„ „
Actiile bancului	—	—	766 „	„ „
„ creditului	—	—	300 „	„ „

Redactoru respundietoru

IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tipariulu lui

IOANE GÖTT si fiu HENRICU.